

Міністерство освіти і науки України
Хмельницький національний університет
Факультет економіки і управління
Кафедра фінансів, банківської справи та страхування

ФІНАНСОВІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ: ТЕОРІЯ, МЕТОДОЛОГІЯ, ПРАКТИКА

*Збірник наукових праць
здобувачів вищої освіти
і молодих учених*

2022 рік

Міністерство освіти і науки України
Хмельницький національний університет
Факультет економіки і управління
Кафедра фінансів, банківської справи та страхування

Фінансові аспекти розвитку економіки України: теорія, методологія, практика

**Збірник наукових праць здобувачів вищої освіти
і молодих учених**

*Рекомендовано до опублікування рішенням Вченої Ради факультету економіки і управління
Хмельницького національного університету
протокол № 4 від 22.11.2022 р.*

*Рекомендовано до опублікування рішенням кафедри фінансів, банківської справи та страхування
Хмельницького національного університету
протокол № 4а від 21.11.2022 р.*

Збірник наукових праць здобувачів вищої освіти і молодих учених підготовлено за матеріалами III Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції здобувачів вищої освіти і молодих учених «Розвиток інноваційного фінансового управління суб'єктами економіки в умовах реалізації євроінтеграційної стратегії України», яка проводилася 16 листопада 2022 р. на базі Хмельницького національного університету.

Голова редколегії:

Хрущ Н. А., д.е.н., проф., завідувач кафедри фінансів, банківської справи та страхування.

Члени редколегії:

Квасницька Р. С., д.е.н., професор, професор кафедри фінансів, банківської справи та страхування;

Форкун І. В., к.т.н., доцент, доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування;

Ларіонова К. Л., к.е.н., доцент, доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування;

Доценко І. О., к.е.н., доцент, доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування;

Матвійчук Л. О., к.е.н., доцент, доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування;

Пристапа Л. А., к.е.н., доцент, доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування;

Сидорчук І. П., к.е.н, ст. викладач кафедри фінансів, банківської справи та страхування;

Гордєєва Т. А., ст. викладач кафедри фінансів, банківської справи та страхування;

Олійник А. В., ст. викладач кафедри фінансів, банківської справи та страхування.

Технічний секретар редколегії:

Доценко І. О., к.е.н., доцент, доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування.

Фінансові аспекти розвитку економіки України: теорія, методологія, практика : збірник наукових праць здобувачів вищої освіти і молодих учених / ред. кол.: Н. А. Хрущ, Р. С. Квасницька, І. В. Форкун та ін. (відп. ред. Н. А. Хрущ). Хмельницький : ХНУ, 2022. 130 с.

У збірнику подано статті, що відображають результати наукових досліджень молодих учених, здобувачів вищої освіти за напрямками: стратегічні напрями розвитку інновацій в фінансовому управлінні суб'єктами господарювання в процесі євроінтеграції; інноваційне забезпечення розвитку різних сегментів національного та світового фінансового ринків; фінансове забезпечення інноваційного розвитку державного сектору економіки; фінансове забезпечення інноваційного розвитку малого та середнього бізнесу в умовах євроінтеграції; фінанси домогосподарств у забезпеченні інноваційного розвитку різних сфер економіки в умовах дії євроінтеграційних процесів; загальні проблеми інноваційного розвитку економіки в умовах євроінтеграції.

Автори погоджуються з правом розміщення статей у збірнику наукових праць здобувачів вищої освіти і молодих учених в електронному вигляді на офіційному сайті кафедри фінансів, банківської справи та страхування Хмельницького національного університету за адресою: <https://fbss.khmnu.edu.ua/>

УДК 338:33(477)

**6. Загальні проблеми інноваційного розвитку економіки
в умовах євроінтеграції**

Бондаренко А. Ю., Шишкова Н. Л. ІННОВАЦІЙНІ ПІДХОДИ У ДІЯЛЬНОСТІ АУДИТОРА ПРИ РОЗГЛЯДІ ШАХРАЙСТВА ТА ПОМИЛОК В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ.....	107
Брусов Н. О., Гудзь Т. П. ЗАГАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ АДАПТАЦІЇ ВІТЧИЗНЯНИХ ПІДПРИЄМСТВ В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ.....	109
Григорян О. О. ОЦІНКА НЕГАТИВНОГО ВПЛИВУ ТІНІЗАЦІЇ ЕКОНОМІКИ НА РІВЕНЬ ВПРОВАДЖЕННЯ ІННОВАЦІЙ.....	111
Дзюба Д. В., Шишкова Н. Л. РОЛЬ ВНУТРІШНЬОГО АУДИТУ В ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ЕФЕКТИВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА	114
Катерняк О. В., Христенко Г. М. ІННОВАЦІЙНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ПІДПРИЄМСТВА ЯК ОСНОВА ЙОГО СТАЛОГО РОЗВИТКУ	115
Книш Д. А. ЗАГАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ ТА ШЛЯХИ ЇХ ВИРІШЕННЯ.....	117
Матюшенко Н. Р., Богуславська С. І. ПРОБЛЕМИ ВПРОВАДЖЕННЯ ІННОВАЦІЙ В СУЧАСНИХ УМОВАХ УКРАЇНИ	119
Москальова Ю. Є., Ярова О. А. ПРОБЛЕМИ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В СУЧАСНИХ УМОВАХ	121
Нечитайло І. Ю., Остапенко В. М. ОСНОВНІ ТЕНДЕНЦІЇ МИТНОГО ОФОРМЛЕННЯ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	123
Попель С. А. ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ПОРУШЕННЯ ПРАВИЛ ПОДАННЯ ЗАГАЛЬНОЇ ДЕКЛАРАЦІЇ ПРИБУТТЯ	126
Семряга Б. В., Форкун І. В. КОМУНАЛЬНИЙ КРЕДИТ І ЙОГО ФОРМИ	128

Брусов Н. О., Гудзь Т. П.
Вищий навчальний заклад Укоопспілки
«Полтавський університет економіки та торгівлі»,
м. Полтава

ЗАГАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ АДАПТАЦІЇ ВІТЧИЗНЯНИХ ПІДПРИЄМСТВ В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ

Актуальність дослідження. Інтеграція вітчизняного бізнесу у економічний простір Європейського Союзу, це вже не теоретична тема, а суто практична. Із 2009 року наша країна – учасник програми «Східне партнерство». Із 2014 року – підписана згода про асоціацію. У 2022 році Україна отримала офіційний статус країни-кандидата на вступ у Євросоюз. Незважаючи на те, що вступ займе достатньо тривалий час, події 2022 року однозначно окреслили партнерів України у політичному та економічному змісті. Військові дії росії призвели до різкого переривання економічних зв'язків із цією країною та закрили будь-які подібні економічні відносини у найближчому майбутньому. Відповідно, підприємства різної форми власності втратили постачальників, посередників та ринки збуту.

Для подальшого нормального функціонування підприємства, необхідно чітко розуміти закони, правила та умови нашого нового глобального партнера. Без такого розуміння підприємство не буде здатне успішно конкурувати, отримувати прибуток та розвиватись. Саме прийняття правильних і своєчасних рішень, здатні, на рівні підприємства: дати можливість вистояти у кризовий період, а на рівні держави: якнайшвидше відновити країну у економічному змісті. Не лише знання законодавства сусідніх країн, а глибоке розуміння принципів роботи, уміння розуміти глибинні економічні причини та аналізувати їх – це ключ до успіху. Саме тому, обрана тема є надзвичайно актуальною у сучасних умовах.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У науковій періодиці відповідна проблема була освітлена вже давно. Багато авторів відмічають невідворотність євроінтеграційних процесів, як наслідок, – відповідну поступову зміну вітчизняного законодавства, створення принципово нових умов роботи для підприємства, взаємодію ринків збуту та майбутнє посилення конкуренції виробництва. Г. М. Мокрицька, Р. М. Минів, Б. Б. Батюк у своїй статті «Євроінтеграційні аспекти виробництва м'яса в сільськогосподарських підприємствах України: проблеми та перспективи», окрім вузькоспеціалізованого дослідження галузі, відмічають загальну проблематику євроінтеграційного процесу, загальну для всіх підприємств. За їхнім висновком, євроінтеграційний процес – це новий вектор розвитку та нові можливості, проте і нові виклики. Задля успішної інтеграції, на думку наукових дослідників, необхідно чітко розуміння власного економічного потенціалу, знання сильних та слабких сторін підприємства, удосконалення економічної стратегії та використання нових можливостей, які на їхню думку, виникають із посиленням інтеграційних процесів. Крім цього, дослідники підкреслюють дуже важливу і необхідну роль держави, у стимулюванні підприємств та політиці протекціонізму на міжнародній арені, в умовах процесу євроінтеграції [1].

Н. А. Мікула у своїй монографії «Транскордонне підприємництво – досягнення і проблеми на шляху євроінтеграції», у стислому аналізі функціонування підприємницької сфери, доходить до висновку, що найбільш раціональне рішення щодо подолання негативних тенденцій євроінтеграції – це термінове прийняття відповідних заходів самим підприємством та структурного перетворення держави із адміністративно-командної позиції на обслуговуючі, тим самим створюючи умови необхідні для сталого розвитку. Також він відмічає негайну необхідність зближення і гармонізації національного законодавства із європейським, спільну координацію дій керівництва держави та місцевого керівництва у пошуку взаємоприйнятних механізмів, які мають забезпечити збереження і розвиток позитивної динаміки торговельно-економічних відносин із європейськими партнерами [2].

Мета статті: окреслення загальних проблем процесу євроінтеграції та створення узагальненої алгоритмізації дій українських підприємств для забезпечення ефективної адаптації вітчизняного бізнесу до європейських стандартів.

Виклад основного матеріалу. У поточному стані, у вітчизняних підприємств немає суттєвої альтернативи, ніж почати налагоджувати нові зв'язки, шукати нових постачальників, заходити на нові ринки збуту. Найближчим, як за територіальним розташуванням, так і за менталітетом, для них

зараз є Європейський Союз. Звичайно, для вітчизняних підприємств відкриті ринки Азії, зокрема – Китаю, а також – Північної та Південної Америки. Проте велика відстань, суттєва ментальна та економічна різниця, а саме головне – різниця у потужності економіки, роблять комерційні відносини із іншими державами досить складними і часто, – односторонніми, не на користь Українських підприємств. У випадку такої взаємодії, наші підприємства лише постачають первинні ресурси аграрного сектору або корисні копалини. На їхньому ринку виробництва наші підприємства поки ще не готові до надсильної конкуренції потужних місцевих підприємств, яким до того ж допомагає протекціонізм місцевого та міжнародного законодавства. Ті підприємства, які не мали економічних зв'язків із росією і до війни та успішно працювали на внутрішньому ринку, вже не можуть залишатись в ізольованих умовах, оскільки внутрішній ринок України через військові дії фактично занепадає і на його відновлення потрібно буде багато часу і ресурсів. Крім того, на внутрішніх ринках скоротилась і платоспроможність, і кількість споживачів. А через те – різко посилилась внутрішня конкуренція.

Не дивлячись на те, що політично Європейський Союз розглядає Україну як партнера, вітчизняні підприємства увійдуть у його бізнес-простір не тільки як постачальники та партнери, але як конкуренти, із якими європейський бізнес буде вести боротьбу спочатку за власні ринки, а потім, із часом, за українські. Чим швидше цей факт буде усвідомлений, тим більш точні та правильні управлінські рішення можуть бути прийняті керівництвом наших підприємств.

Коли ж підприємство, адекватно оцінивши власний фінансовий стан, можливості виробництва, власну конкурентоспроможність, доходить до висновку, що воно здатне ефективно конкурувати на міжнародному просторі, воно має виробити нову стратегію виробництва та збуту власної продукції. Слід зазначити, що вид підприємства, у контексті інтеграції та адаптування, сам по собі, не беручи навіть до уваги нові умови роботи, вже є чинником, який буде впливати фундаментальним чином на стратегію поведінки. Невиробничі підприємства, які займаються торгівлею та наданням послуг, – на відміну від виробничих, дуже гнучкі та за певних об'єктивних обставин, можуть відносно швидко змінювати свій вид діяльності, адаптуючись під зміну економічних та правових умов. Слід відзначити, що вони знаходяться потенційно у більш простих умовах, ніж великі виробничі підприємства, саме за рахунок власної мобільності. Інтеграція торкнеться їх зовсім інакше, ніж виробничих підприємств.

Невиробничі підприємства мають адаптуватись до розширеного ринку, по принципу відкриття нових можливостей. Тобто вони мають розглядають інтеграцію, як відкриття нових способів заробітку та розширення бізнесу, оскільки вони можуть дуже швидко змінити структуру бізнесу, без особливо великих затрат як грошових так і часових. Виробничі, особливо – великі, підприємства будуть адаптуватись по принципу підлаштування, оскільки будуть намагатися зберегти основний напрям діяльності, а отже, – і структуру виробництва. Для виробничого підприємства, зміна напрямку виробництва – процес довгий і дуже затратний. На нього діють одночасно ціла низка негативних факторів: фактор часу, фактор затрат та фактор невизначеності результатів перетворення. Із цієї позиції зрозуміло, що найбільш доцільно у поточних умовах, буде використати фактор часу, як єдиний, який залишився у достатній кількості та почати оцінку можливостей, виробити напрям розвитку в нових економічно-правових та соціальних умовах і почати необхідні зміни вже зараз, не чекаючи, коли інтеграція вже почнеться. Для того, щоб прийняти найбільш зважені рішення, прорахувати власні можливості та виробити вірну стратегію, необхідно розглянути наступний перелік аспектів, які потенційно можуть впливати на формування стратегії підприємства: економічний, правовий, екологічний, традиційний та соціальний. Саме ці аспекти, наряду із аудитом власних економічних можливостей, мають бути детально вивчені та проаналізовані, оскільки вони будуть формувати те саме нове економічно-правове та соціально-традиційне середовище, процес інтеграції у яке уже розпочався.

Висновки. Таким чином, вітчизняні підприємства знаходяться у ситуації, коли геополітичні зміни диктують їм абсолютно нові умови діяльності. Якщо підприємство бажає залишитися прибутковим, конкурентоздатним та розвиватися, воно має використати наявний ресурс часу вже просто зараз.

Необхідно зайнятися, по-перше: економічною оцінкою власного стану, по-друге уважно вивчити закони, правила та умови роботи потенційного партнера, – Європейського союзу, по-третє: змінити або сформувані нову економічну, фінансову, виробничу і маркетингову стратегію підприємства.

Невиробничі підприємства знаходяться у кращих початкових умовах, ніж виробничі, в силу мобільної структури та будуть адаптуватися по принципу «пошук та відкриття нових можливостей». Виробничі підприємства знаходяться у найбільш складних умовах, оскільки сама структура виробництва перебудовується протягом довгого часу та є досить затратною. У обох видів підприємств є певний часовий проміжок для того, щоб прийняти та запровадити рішення із зміни економічної стратегії, тому цей фактор слід використати прямо зараз, для того щоб не довелось у близькому майбутньому виконувати необхідні перетворення, але уже по факту їхньої невідворотності, не маючи на це достатньо часу.

Література

1. Мокрицька Г. М., Минів Р. М., Батюк Б. Б. Євроінтеграційні аспекти виробництва м'яса в сільськогосподарських підприємствах України: проблеми та перспективи. *Науковий вісник Львівського національного університету ветеринарної медицини та біотехнологій імені С. З. Гжицького*. Серія: Економічні науки. 2018. Т. 20, № 91. С. 119–127. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/smlnues_/2018_/20_91_27.
2. Мікула Н. А. Транскордонне підприємництво – досягнення і проблеми на шляху євроінтеграції. *Регіональна економіка*. 2009. № 4. С. 232–233. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/regek_2009_4_33

Григорян О. О.
Харківський національний економічний університет
імені Семена Кузнеця,
м. Харків

ОЦІНКА НЕГАТИВНОГО ВПЛИВУ ТІНІЗАЦІЇ ЕКОНОМІКИ НА РІВЕНЬ ВПРОВАДЖЕННЯ ІННОВАЦІЙ

Актуальність дослідження. Впровадження інновацій є ключовим питанням змін у повосенній економіці. В Україні розвиваються економіки європейського типу з високим рівнем конкурентоспроможності та необхідністю налагодженого розвитку соціальної та економічної складових суспільства, вимагають зниження частини тіньової економіки в структурі економіки. Тіньове господарство виконує ряд функцій, які впливають на суспільство, викликаючи різні ефекти, які можна поділити на позитивні (стабілізуючі) та негативні (дестабілізуючі).

Два з чотирьох методів розрахунку тіньової економіки зафіксували збільшення рівня «тіні», порівняно з 2019 роком методів збитковості підприємств – на 7 в.п.; до 27 % офіційного ВВП, монетарний метод – на 1 в.п. – до 30 % ВВП. З окремими видами економічної діяльності ВЕД компанії показали невинуватно високе зростання збитковості підприємств 0.

Впровадження інновацій підтримують галузі: сільське господарство, рослинництво та тваринництво, екологічний напрям, очищення домішок, діагностика в медицині. Конкурс на здобуття щорічної премії Кабінету Міністрів України, заснованої постановою Кабінету Міністрів України від 1 серпня 2012 р. № 701 за розроблення і впровадження інноваційних технологій у 2021 році, поданих на розгляд у 2022 році. Серед 17 робіт в переліку першочергове місце посідає галузь машинобудування «Розробка та впровадження комплексу інноваційних технологій для виготовлення прецизійних виробів машинобудування 0.

На управління економікою та політичну кризу негативно впливає тіньова економіка, підґрунтям якої є системна корупція, яка вражає всі сфери суспільного життя. Негативно позначається як на зовнішньому іміджі, так і на інвестиційному рейтингу України прагнення до незаконного збагачення представників влади. За даними міжнародних організацій з фінансового моніторингу корупція, за відсутності відповідного реагування, діючих бар'єрів може стрімко зростати, вражаючи все нові сфери та рівні національної економіки 00.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У представників державної влади формується механізм щодо подолання вказаної проблеми, яку неможливо здолати безсистемними, разовими заходами. Проблема протидії корупції країни, цифровізації, діджиталізації у теперішній час є

Наукове (електронне) видання

Фінансові аспекти розвитку економіки України: теорія, методологія, практика

**Збірник наукових праць
здобувачів вищої освіти і молодих учених**

Відповідальні за випуск:
Хрущ Н. А., Доценко І. О.

*Відповідальність за достовірність поданих матеріалів
несуть автори публікацій*

Матеріали конференції розміщені на сайті кафедри фінансів,
банківської справи та страхування
Хмельницького національного університету за адресою: <https://fbss.khmnpu.edu.ua/>